Przypadkowy prezydent

30 sierpnia 1972 r. Prezydent Richard Nixon ogłosił, że prowadzone przez Johna Deana śledztwo w sprawie, którą później określono skandalem Watergate, nie wykazało, żeby był w nie uwikłany ktokolwiek z administracji Białego Domu.

Przypadkowy prezydent

Co więcej, jak przypomina Carroll Kilpatrick w artykule pt. „Nixon Tells Editors, 'I'm Not a Crook”, w transmitowanym spotkaniu z przedstawicielami mediów, prezydent przez godzinę, pocąc się i myląc, wypowiedział słynne słowa:

„Obywatele chcą wiedzieć czy ich prezydent jest kanciarzem czy nie. No cóż, nie jestem kanciarzem. Na wszystko, co mam, zapracowałem.”

Zapewnienia o niewinności nie

przekonały opinii publicznej, a czując jej presję, 9 sierpnia następnego roku, Nixon podał się do dymisji. I wówczas z pomocą przyszedł Gerald Ford, obejmując fotel w Białym Domu został 38. prezydentem Stanów Zjednoczonych. W ciągu miesiąca, dokładnie 8 września 1974 r., podpisany przez niego akt łaski uchronił Nixona przed możliwym więzieniem. Możliwym, ponieważ Nixon nie był skazany, groziły mu jedynie zarzuty karne w związku z aferą Watergate.

Po dymisji Nixona, przez wielu nazwany „prezydentem z przypadku", Ford objął urząd automatycznie, był bowiem wiceprezydentem. Ale i na tę pozycję został wytypowany przez poprzednika w 1973 r. niejako przypadkiem, tylko dlatego, że uwikłany w skandale korupcyjne wiceprezydent Spiro Agnew, podał się do dymisji.

Doradca Forda, błyskotliwy prawnik –

Benton Becker – otrzymał polecenie znalezienia podstaw do ułaskawienia Nixona. Prezydenckie rozważania były pewnego rodzaju wyścigiem z czasem. Ford chciał przede wszystkim wiedzieć, czy można ułaskawić osobę zanim zostanie ona skazana, lub jeśli już dojdzie do oskarżenia, czy akt łaski powstrzyma skazanie, jeśli zostanie wydany przed decyzją ławy przysięgłych. Zastanawiał się też, czy we wniosku o ułaskawienie należało wskazać konkretne przestępstwo, czy wystarczyło określenie rodzaju przestępstwa, a także czy prezydencki gest powstrzymałby procedurę impeachmentu, do której szykowała się grupa senatorów*. Jednak najbardziej głowę Forda zaprzątało pytanie: „co w ogóle akt łaski oznacza?”. Czy zamazuje wszystko, co on (Nixon) popełnił, tak jakby to się nigdy nie zdarzyło? Czy akt łaski zaciera przestępstwo lub tylko wymierzoną za nie karę?

Amerykanie nie mogli wybaczyć prezydentowi

tych dylematów, a w ich konsekwencji – prewencyjnego ułaskawienia Nixona. Prawdopodobnie to posunięcie zadecydowało o porażce Geralda Forda w wyborach prezydenckich w roku 1976.

Afera Watergate miała więc wpływ na politykę Ameryki, ale także, a może przede wszystkim, na amerykańskie ustawodawstwo. Płynne granice między prawem a bezprawiem i związane z tym kontrowersje, doprowadziły do wielu inicjatyw ustawodawczych. Legislacyjnym pokłosiem afery Watergate były:

- Ustawa o finansowaniu kampanii wyborczych (Federal Campaign Act Amendments – 1974) – wprowadzająca ograniczenia w finansowaniu kampanii, jak również tworząca niezależną agencję, czuwającą nad przestrzeganiem prawa wyborczego;
- Ustawa o dostępie do Informacji (Freedom of Information Act Amendments – 1974) – zwiększająca dostęp społeczeństwa do dokumentów rządowych;
- Kodeks Etyki Kongresu (Congressional Ethics Code 1977) – określający standardy związane z honorariami, dodatkowymi dochodami i prezentami dla członków Kongresu;
- Ustawa o etyce w administracji (Ethics in Government Act – 1978) – nakładająca na wszystkich członków Kongresu, rządu i wyższych urzędników na Kapitolu obowiązek ujawniania informacji o posiadanym majątku; oraz związane z tym specjalne przepisy dotyczące prokuratury (Special Prosecutor Provision of the Ethics in Government Act – 1978), które ustalały mechanizmy powoływania niezależnych komisji do zbadania i wnoszenia aktu oskarżenia w sprawach naruszeń popełnionych przez wysokich rangą urzędników

państwowych;

Ustawa o Zagranicznych Praktykach Korupcyjnych (Foreign Corrupt Practices Act – 1977) – zakazująca przekupstwa zagranicznych urzędników, polityków i partii politycznych;

Ustawa o jawności informacji publicznej (Government in the Sunshine Act – 1976) – zezwalająca na prowadzenie otwartych posiedzeń;

Reguły otwartych posiedzeń obu izb (House and Senate Open Meeting Rules 1973 i 1975)

Wytyczne FBI ws. Bezpieczeństwa Wewnętrznego (FBI Domestic Security Investigation Guidelines – 1976) – ograniczające działania FBI w zakresie wywiadu politycznego;

Ustawa o inwigilacji zagranicznych służb wywiadowczych (Foreign Intelligence Surveillance Act – 1978), ograniczająca zakres stosowanego podsłuchu do celów wywiadu zagranicznego;

Ustawa o autoryzacji działań wywiadowczych (Intelligence Authorization Act – 1980), która nałożyła obowiązek systematycznego i całościowego informowania Połączonego Komitetu Obu Izb ds. Wywiadu o działaniach wywiadowczych.

*akt łaski obejmuje wszystko oprócz przypadków impeachmentu

Źródła: usconstitution.net; washingtonpost.com; ford.utexas.edu; newsweek.pl; Carroll Kilpatrick, Nixon Tells Editors, 'I'm Not a Crook' Carroll Kilpatrick, "Washington Post" (18.11.1973); dobrerzadzenie.pl

Opublikowano w dniu 30.08.2019 r.

przez Wydział Informacji i Edukacji Antykorupcyjnej GSz CBA